

Yttrande

Datum 2015-05-11
Klassificering 1.1.4
Dnr 554-2015

Ert 2015-02-16
Er Ku2015/470/KA

Utvärdering av samordningssekretariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande (Digisam).

Sammanfattning

Riksantikvarieämbetet delar Statskontorets bedömning att regeringen bör förlänga Digisams mandat. Det finns dock skäl att förtydliga uppdraget utifrån de erfarenheter som redovisas i Statskontorets rapport och de som har vunnits efter att Statskontoret gjorde sin genomgång.

Bakgrund

Statskontoret har genomfört en utvärdering av verksamheten vid samordningssekretariatet för digitalisering, digitalt bevarande och digitalt tillgängliggörande (Digisam) vid Riksarkivet. Statskontorets bild är att Digisam lyckas väl med att skapa nya kontaktytor mellan de 24 institutioner som berörs av dess verksamhet, vilket bidrar till kompetensuppbyggnad och ökad samsyn vad gäller digitaliseringsfrågor. Institutionernas dagliga digitaliseringsarbete är dock fortfarande relativt opåverkat av verksamheten. Detta beror till stor del på att institutionerna inväntar resultat från samverkansarbetet inom ramen för Digisam.

Statskontoret bedömer sammantaget att inrättandet av Digisam har medfört ett effektivare utnyttjande av statens resurser. Den fulla vidden av effektiviteten i resursutnyttjandet kan dock endast stå klart först efter att Digisam har fullföljt sitt uppdrag. I detta uppdrag ingår att föreslå en framtida infrastruktur för digitalisering av kulturarvet. Statskontoret föreslår att regeringen förlänger Digisams mandat under den tid regeringen tar ställning till Digisams förslag.

Synpunkter

Riksantikvarieämbetet delar inte Statskontorets bedömning att Digisam kommer att kunna presentera de råd och riktlinjer som ingår i uppdraget under den tid som finns kvar. I vart fall inte så att de uppfyller de förväntningar många institutioner har. Digisam kan förväntas komma med vägledning om hur institutioner och myndigheter ska hantera en rad viktiga frågor inom digitalisering. Digisams roll bör

Riksantikvarieämbetet
Storgatan 41
Box 5405
114 84 Stockholm
Tel 08-5191 8000
E-post registrator@raa.se
Hemsida www.raa.se
Org.nr 202100-1090
Plusgiro 599 94-4
Bankgiro 5052-3620

utöver det vara att fungera som en plattform för utveckling av gemensamma synsätt och lösningar. För att realisera dessa kan de ingående myndigheterna använda alla de styrmedel de som var och en av dem förfogar över. Att skapa gemensamma prioriteringar och satsningar är också viktigt då området har mycket begränsade investeringsmedel.

Gemensamt utvecklingsarbete

Digisams arbete har till stor del bestått i att skapa medvetenhet, kontaktnät och förmedla idéer. Statskontorets uppmärksammar att det finns förväntningar hos vissa institutioner om konkreta tekniska råd och insatser samtidigt som Digisams uppgift är att samordna gemensamt arbete. Statskontoret konstaterar också att något sådant gemensamt arbete inte bedrivs.

De varierande förväntningarna har försvårat Digisams arbete. Behovet att tolka uppdraget och avgränsa arbetet har underskattats. Det har lett till bristande kraftsamling. Riksantikvarieämbetet delar Statskontorets analys att det är viktigt att institutionerna bedriver gemensamt arbete. Efter Statskontorets utvärdering har ett gemensamt arbete inletts med bland annat tre olika piloter med deltagande av flera institutioner och myndigheter. Det är bra och här har Digisam en roll att fylla.

I Digisams uppdrag bör ingå att samordna projekt som syftar till att ta fram verksamhetsmodeller, metoder, kostnadsbedömningar och tekniker där det krävs samverkan över organisatoriska gränser. Digisam behöver bli mer av en plattform för att driva gemensamma projekt.

Rätt förväntningar

I sin rapport talar Statskontoret om att förlänga mandatet för Digisam tills regeringen tagit ställning till Digisams kommande förslag för den framtida infrastrukturen på digitaliseringsområdet inom kulturarvssektorn.

Det finns på flera håll en förväntan på förslag om **en** infrastruktur. Bilden är bedräglig. Området består av allt från medborgarnas nya förväntningar via upphovsrätt till produktionslinor för digitalisering av analogt material. Det handlar om hela kulturarvsområdets förhållande till ett nytt medielandskap.

Kulturarvsområdet styr inte detta utan måste följa och dra nytta av de trender och tekniklösningar som växer fram. Digisam har tagit fram vägledande principer för arbetet med digitalt kulturarv för att stödja institutionerna i att anpassa sig till en förändrad omvärld. Dessa har kommit olika långt och arbetet måste fortsätta.

Utöver vägledning krävs det gemensamma utvecklingsarbeten som beskrivs i detta remissvar. Det som Digisam kan och ska göra med nuvarande mandat, är att samverka för att dra nytta av utvecklingen och ge regeringen råd om hur staten kan främja samverkan och utveckling genom att styra och stödja de berörda myndigheterna så att en infrastruktur växer fram.

Tydlig organisation

Statskontoret påpekar dels att det är viktigt att klarlägga vad som är Digisam och dels att en arbetsordning behövs. Styrgruppen har slagit fast att med Digisam menas inte bara kansliet utan även styrgruppen och expertgruppen. Det vore bra att se hela samverkan med alla ingående arbeten som Digisam. Styrgruppen har tagit fram en arbetsordning för Digisam där inte minst styrgruppens roll förtydligas. Riksantikvarieämbetet vill betona vikten av att detta förtydligande och att arbetsordningen läggs till grund för Digisams förlängda uppdrag.

En tydlig styrgrupp krävs för att Digisams ska fungera. Det är styrgruppen och inte den organisation som härbärgerar kansliet som bör styra verksamheten. I praktiken bör kansliet kunna finnas organisatoriskt hos vilken av deltagande organisationerna som helst. Var kansliet ligger ska inte vara avgörande.

Riksantikvarieämbetet förordar att kansliet även fortsättningsvis finns vid Riksarkivet. Det finns inga vinster med att flytta ett etablerat kansli.

Detta beslut har fattats av riksantikvarien Lars Amréus efter föredragning av avdelningschefen Torsten Hökby. Även överantikvarien Knut Weibull, har varit med om den slutliga handläggningen.

Lars Amréus

Torsten Hökby